

BOŽIDAR FINK

Križa teža in plačilo

Govor na proslavi praznika Kristusa Kralja, ob 40-letnici smrti škofa Gregorija Rožmana, dne 21. novembra 1999 v Slovenski hiši

K današnjemu zborovanju nas je sklicalo liturgično praznovanje Kristusovega kraljevskega veličanstva. Ob tej priložnosti hočemo izkazati vsak svojo in našo skupno zvestobo kralju vse oblasti, ki je tudi nad vse pravična in ljubezniva. Tej oblasti smo se podvrgli, ko smo zavestno potrdili vključitev v njeno občestvo, posebej pa smo se ji predali takrat, ko so hoteli njene postave s silo izbrisati iz misli in družbenega reda na Slovenskem. Ostajamo ji zvesti, ker vemo, da sta samo pod njeno vladavino zagotovljena znosno skupno zemeljsko življenje in srečna večnostna usoda vsakogar izmed nas.

Z idejo Kristusa Kralja se povezuje podoba Cerkve. Kristusova oblast je nadčasovna, ne človeško institucionalna. Vendar je Kristus za nas ustanovil organizacijo, v kateri je skrivnostno utelešen, na njeno vodstvo pa je postavil pooblaščenca in jim dal voditeljsko, učiteljsko in svečeniško oblast. Apostolsko nasledstvo se obnavlja že dva tisoč let, po njem pa kraljuje Kristus, ki je zatrdil, da bo z apostoli in nasledniki do konca sveta, ob vseh prihodnjih krizah in nasprotovanjih.

Ko mislimo na vidno telo Cerkve, se danes posebej spominjamo zgodovinskih dogodkov v Sloveniji in položaja Cerkve v grozljivi dobi komunistične revolucije. Prav te dni je namreč preteklo štirideset let od smrti ljubljanskega škofa Gregorija Rožmana. Našim prednikom in tudi mnogim med nami je bil po krajevni pristojnosti posevčevalec, učitelj in vodnik, njegova osebnost pa je zaradi razmer posebej zaznamovala vlogo Cerkve v bližnji slovenski preteklosti. Vest in dolžnost službe sta ga klicali na izpostavljeno mesto, na katerem je bil nekaterim nepogrešljiv usmerjevalec, drugim pa kamen spotike na njihovi poti. Mi se brez pomišljanja prištevamo k tistim, ki s spoštovanjem slavijo njegov spomin.

K poveljevanju škofove osebnosti nas vabijo poteze njegovega značaja ter delovna vloga v Cerkvi in civilni družbi.

Gregorij Rožman je bil neomajno zvest slovenski rodoljub. Njegov rod je bil ukoreninjen v koroški zemlji, na obrobju slovenstva. Tam je rasel in si oblikoval um in značaj, tam je tudi vodil in utrjeval mlajše rodove. V nacionalno ogroženem območju se mu je krepila narodna zavednost, saj je hudo občutil naravni in načrtovani pritisk nemstva na slovensko okolje. Po neuspelem koroškem plebiscitu je čutil, da se mu je treba umakniti v osrednjo Slovenijo, ker bi bila sicer hudo motena njegova življenjska pot. Slovenstvu je potem ostajal zvest v vsem ravnanju, v tem pa je zgled in opomin tistim, katerih usta so polna samohvale z bojem za narodno svobodo, njihova dejanja pa so bila nekaj in so še danes usmerjena v partikularne interese za oblast in bogastvo. Opomin pa je tudi takim, ki jim je za slovenstvo samo kot ideja, nimajo pa dovolj čuta za konkretnega človeka tam, kjer je narod strnjeno doma.

Mrtvih se namreč spominjamo zaradi živih. Ob spominu nanje si svojci potešijo žalost zaradi izgube dragega bitja, zadoščujejo potrebi po izražanju hvaležnosti ali se rešujejo občutka krivde. Osebnosti splošnega pomena pa slavimo zato, da se povzdigujejo osebne vrednote, ki

morajo vsem biti svetinje, in da se uveljavi resnična zgodovinska podoba družbe. Po njih nam svetijo zgledi za osebno življenje in za uravnavanje družbene usode.

Škof Gregorij nam je bil najprej jasen in prepričan učitelj temeljnih resnic in moralnih načel. Za službo se je pripravljaval z visokim izobraževanjem v teoloških znanostih. Pri delu ni zaupal samo svoji naravni nadarjenosti, zanj se je pripravljaval in izpopolnjeval s študijem in strokovno izkušnostjo. Prosil je za Milost in je vanjo zaupal, vendar je z njo sodeloval z močjo svojega razuma in volje. Njegovo dobo označuje miselna zmeda, ki je razdvajala tudi slovenske katoličane. S pretiranim personalizmom se je omajalo zaupanje Cerkvi in njenemu vodstvu, rahljala se je disciplina verske prakse in vprašljiva je postajala dolžnost sprejemanja celo najvišjih cerkvenih vodil. Škof ni pomišljal. Učil je čisti nauk brez omahovanja, z razumevanjem tistih, ki so mislili drugače, pa z zavestjo zvestobe celotnemu nauku in edinosti z vrhovnim vodnikom Cerkve. Danes živimo v okolju, ki nas odvrta od poti ne toliko z miselnim zavajanjem kot bolj z vabljenjem v brezbržnost za smiselno življenje, v miselno lenivost in moralno lahkotnost. Učimo se torej ob zgledih, kako se je treba poglobljati v znanje, pridobivati strokovno in delovno temeljitost, pri tem pa radovoljno sprejemati cerkveno voditeljstvo!

Škof Rožman je bil moder in uspešen vodnik svojega cerkvenega območja. Ni bil samo bleščeč, osvajalen govornik, ampak je bil tudi pameten upravljelec cerkvenih služb. Kot strokovnjak cerkvenega prava je uredil pastirsko službo z Zakonom ljubljanske škofije in Pastoralnimi instrukcijami, sprejetimi na škofijski sinodi v Ljubljani. Izreden pomen za versko in moralno stanje sta imela po njegovi pobudi dva velika kongresa, evharistični kongres za Jugoslavijo in mednarodni kongres Kristusa Kralja. Z njima se je poživila zavest pripadnosti Cerkvi in oba sta pripravljala razpoloženje za odpor bližnji komunistični revoluciji. Škof je gradil prenovalo škofije predvsem na mladini. Zato je v celoti sprejel zamisel Katoliške akcije in podprl njeno zgradbo. V tistem času je bila ta oblika apostolskega dela najbolj primerna, saj je bilo treba zavračati sredinsko miselnost in naraščajoče komunistično prodiranje. Pri notranjem in posebej še zunanjem organizacijskem usmerjevanju pa njegovi cerkveni politiki ne smemo pripisovati škodljivega klerikalizma. Duhovnikov ni pošiljal v civilno politično delo, temveč se je trudil za vzgajanje laikov, ki naj bi vodili družbo po načelih katoliškega družbenega nauka. Cerkvi pa je vendar varoval v družbi mesto, ki ji gre po njenem namenu v vseh časih, tedaj in v sedanjih razmerah. Če ima namreč Sveti sedež priznano mednarodnopravno osebnost, se sme tudi krajevna Cerkve kot avtonomna družba potegovati v državi za primeren javnopravni značaj. Nevzdržno je, če je odrinjena v isto vrsto z društvi in drugimi zasebnopravnimi ustanovami. Pri zadevanjem za položaj Cerkve tudi v sedanjih slovenski družbi je treba glasno pritrdjevati in jih po vseh močeh podpirati. V našem okolju pa smo poklicani, da sodelujemo s

Nad. na 5. str.

Sporazum z Vatikanom

ODPRTO PISMO

DRNOVŠEK ODGOVARJA

V odprtem pismu predsedniku države Milanu Kučanu in predsedniku vlade Janezu Drnovšku o nameravani sklenitvi sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem, ki ga je doslej podpisalo več kot 140 podpisnikov, med njimi je največ univerzitetnih profesorjev, so izpostavili zaskrbljenost zaradi globokega poseganja predvidenega sporazuma na področje šolstva. Evidentno se je - na ukaz od zgoraj? - sprožila že nekajkrat uporabljena gonja proti Cerkvi.

Nesprejemljivo je, pišejo, da bi bila Republika Slovenija kakorkoli odvisna od dogovorov s Svetim sedežem, kar je prazen ugovor, saj vsak dogovor obvezuje podpisnice!

Pravijo še, da je predlog sporazuma pravno sporen, nedorečen in Slovenijo postavlja v podrejen položaj v odnosu do Svetega sedeža. Predlog sporazuma v načelni določbi in v posameznih členih izenačuje pravni red Slovenije in kanonsko pravo, obenem pa se v njem Slovenija zavezuje k polnemu spoštovanju neodvisnosti in avtonomnosti katoliške cerkve (tu je boleča točka!). Pravne razlage obstoječega predloga sporazuma opozarjajo, da bi v primeru kolizije postala odločilna prva in najbolj načelna določba sporazuma o polnem spoštovanju neodvisnosti in avtonomnosti katoliške cerkve, torej tudi njenega kanonskega prava, kar da je nedopusten poseg v suverenost Slovenije.

Slovenski premier Janez Drnovšek je na novinarski konferenci 26. novembra največ pozornosti namenil zunanjepolitičnim temam. O sporazumu s Svetim sedežem je dejal, da so se pojavile zavajajoče interpretacije, ki izkrivljajo njegove cilje in vsebino. Premier Drnovšek je ob tem izpostavil, da je sporazum skladen s slovenskim pravnim sistemom in da vanj niso vnašali nobenih novosti in ga ne bo spreminjal.

NUNCIJ PRI PREDSEDNIKU KUČANU

Predsednik republike Milan Kučan se je 25. novembra pogovarjal z apostolskim nuncijem msgr. Edmondom Farhatom predvsem o razmerah v jugovzhodni Evropi s poudarkom na zahodnem Balkanu. Sogovornika sta izmenjala tudi mnenja o pogajanjih glede sporazuma RS s Svetim sedežem. Predsednik Kučan je menil, da je smiselno skleniti sporazum, s katerim se potrdi pravni položaj katoliške cerkve v Sloveniji, kakor je ta zagotovljen z ustavo. V interesu obeh strani mora biti, da so določbe v sporazumu natančne, saj bi sporazum le tako služil uresničevanju ustavno zagotovljene pravice ljudi do svobodnega izpovedovanja vere in tudi do drugih opredelitev. Predsednik Kučan se je še zanimal, kako daleč je postopek za napovedano ustanovitev škofij v Sloveniji.

Nova koalicija naj nadaljuje delo Demosa

Socialdemokratska stranka Slovenije, Slovenska ljudska stranka in Slovenski krščanski demokrati so ob deseti obletnici ustanovitve koalicije Demos v Ljubljani pripravili slavnostno akademijo. Z njo želijo poudariti zgodovinski pomen 27. novembra leta 1989, ko je prišlo do sporazuma, ki so ga 4. decembra istega leta podpisali Hubert Požarnik (SDZ), Jože Pučnik (SDZS), Lojze Peterle (SKD) in Ivan Oman (SKZ).

Po omenjeni formuli so tri stranke (SDZ, SDZS in SKD) postale „prave članice“ koalicije Demos, Slovenska kmečka zveza pa se je pridružila tako, da je podprla skupni program, na volitvah pa je namerala nastopiti s samostojno listo.

Po ugodnem odzivu javnosti je prišlo 8. januarja leta 1990 do podpisa razširjenega sporazuma, ko se je Slovenska kmečka zveza „polnopravno“ vključila v Demos, koaliciji pa so se pridružili tudi Zeleni Slovenije. V Demos so se vključili še Liberalna stranka in stranka Sivih panterjev. Volilni uspeh na prvih volitvah aprila 1. 1990 je koaliciji omogočil prevzem mandata in postavitev vlade, ki jo je vodil Lojze Peterle.

Uvod v akademijo je bila četrtkova skupna časnikarska konferenca, na kateri so Peterle, Janša in Janez Podobnik zdru-

no predstavili Demos.

Demokratska opozicija Slovenije (Demos) si je pred desetimi leti zadala dva temeljna cilja: samostojno slovensko državo ter odpravo komunističnega sistema in normalizacijo razmer v Sloveniji po evropskem vzoru. Ob zaskrbljujočem položaju, ko se ne rešujejo temeljni problemi slovenskega naroda, pa je treba danes ponovno združiti sile in začeti pogajanja za skupni nastop na volitvah leta 2000, je na slavnostni akademiji ob obletnici ustanovitve Demosa poudaril njegov nekdanji predsednik Jože Pučnik.

O pomenu Demosa, ki je v začetku devetdesetih izvedla ključne projekte demokratizacije in osamosvojitve, so na slovesnosti spregovorili Ivan Oman, Franc Zagožen, Lojze Peterle, Marjan Podobnik in Janez Janša. Vsi pa so, tako kot Pučnik, poudarjali, da je treba ponovno združiti sile za novo koalicijo, ki bo nadaljevala tam, kjer je nehal Demos.

Slovesnosti, ki so jo v Kinu Šiška pripravile tri pomladne stranke, SDS, SLS in SKD, so se poleg ustanovnih članov Demosa (Jože Pučnik, Ivan Oman, Lojze Peterle, Dušan Plut in Franc Golija, manjkal je le Dimitrij Rupel), udeležili tudi ministri prve demokratično izvoljene slovenske vlade.

STRAN 3:

Novo skrunjenje na Teharjih

Zgodilo se je v Sloveniji...

VIZUMI

Vlada je razpravljala o uvedbi vizumov v skladu s približevanjem EU in možnostih olajšav za državljane držav, za katere se uvajajo vizumi, tj. Romunija, Bolgarija, Turčija, Makedonija in Rusija. Predlagali so, da se za vse državljane omenjenih držav in tudi drugih uvede brezvizni režim, če so nosilci enega od t.i. Schengen vizumov, tj. če imajo vizo za eno od evropskih držav, se to prizna tudi za vstop v Slovenijo. Vlada je to pogojno potrdila, preučila pa bo še morebitne tehnične težave pri kontroli Schengen vizumov.

JELINČIČ: POZABIMO NA NATO

Predsednik SNS Zmago Jelinčič je na novinarski konferenci zatrdil, "da Slovenija lahko pozabi na članstvo v zvezi NATO". Nadaljnje širitve Severnoatlantske zveze proti Vzhodu ne bo, je osnovno sporočilo nedavne Jelinčičevega obiska v ZDA, kjer se je kot slovenski predstavnik obrambnega odbora med drugim pogovarjal z nekaterimi predstavniki Pentagona, State Departmenta in poveljniki ameriške vojske. Glavni vzrok so po Jelinčičevih besedah ogromni stroški s prvim valom širitve na Madžarsko, Poljsko in Češko, glavno breme pri tem pa nosijo prav ZDA. Ameriški predstavniki so Jelinčiču povedali, da so pričakovali boljše pripravljenost omenjenih treh držav. Jelinčič jih je ob tem opozoril, da v primeru Slovenije ne bi bilo nobenih težav s financami, urejenostjo vojske in znanjem tujih jezikov. Američani na ta konkretna vprašanja niso hoteli odgovoriti.

SKUPNO ZASTOPSTVO V TRSTU

Usklajeno delovanje zastopstva slovenske manjšine je nujno potrebno, se strinjajo predstavniki obeh krovnih organizacij Slovencev v Italiji, Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij. Organizaciji se še posebej zavedata svoje odgovornosti v tem trenutku, ko se v skupnosti le s težavo usklajujejo v zvezi s vprašanjem zakonske zaščite slovenske manjšine. Njuni predstavniki si prizadevajo preprečiti prevlado težnje po polarizaciji v civilni družbi Slovencev v zamejstvu. To piše v daljšem dokumentu, ki naj bi predstavljaval podlago za njuno nadaljnje sodelovanje in nadgradnjo manjšinske organiziranosti. Prvo srečanje deželnih svetov obeh organizacij naj bi bilo 2. decembra v Trstu, ko naj bi tudi skupaj obravnavali omenjeni izhodiščni dokument.

ZAŠČITNI ZAKON ZA SLOVENCE

Italijanska poslanska zbornica bo 11. januarja prihodnje leto nadaljevala obravnavo zaščitnega zakona za slovensko manjšino, so sklenili vodje poslanskih skupin na predlog predsednika parlamenta. V zvezi z obravnavo predloga zakona bodo morali poslanci prisluhniti replikam Domenica Masellija in desničarja Roberta Menie ter predstavnika vlade - ministrice za dežele Katie Bellillo. Nato bodo razpravljali o posameznih členih in amandmajih, ki jih je napovedal tudi sam Maselli.

GRADITI DRUGI TIR

Na okrogli mizi o potrebnih korakih, ki bodo pripeljali k začetku gradnje drugega tira med Divačo in Koprom, so udeleženci soglašali, da je potrebno drugi tir čimprej zgraditi. Okrogle mize so se udeležili i predstavniki štirih občin, ki ležijo ob trasi (Koper, Divača, Sežana in Hrpolje - Kožina), pa tudi direktorji Slovenskih železnic.

Okrogla miza pomeni začetek organizirane akcije promocije gradnje drugega tira, saj se bo v primeru odlašanja promet iz Kopra preusmeril na Reko in v Trst. Sicer pa so se sestali, da bi "pritisnili" na vlado, da zaradi narodnogospodarskih interesov pospeši postopke.

NAGRADA, KAZEN IN ODPUŠČANJE

Biblicist Jože Krašovec je v dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) v Ljubljani predstavil svojo dvojezično študijo z naslovom Nagrada, kazen in odpuščanje, v kateri je analiziral pojmovanje spreobrnjenja, odpuščanja in sprave v Svetem pismu. Študija je izšla v slovenščini in angleščini. Krašovec je hkrati s pripravo študije urejal nov prevod Svetega pisma, organiziral velik mednarodni simpozij o interpretaciji Svetega pisma l. 1996 v Cankarjevem domu ter pripravil monumentalni zbornik Interpretacija Svetega pisma lani.

OH TA DENACIONALIZACIJA

Denacionalizacija, za katero je Evropska komisija tudi v letošnjem poročilu o napredku Slovenije ocenila, da prepočasi poteka, je bila v Bruslju edina tema prvega dela zasedanja skupnega odbora slovenskega in Evropskega parlamenta. Podpredsednik slovenske delegacije v skupnem odboru Janez Kramberger je ob tej priložnosti izrazil začudenje Slovenije, da je bila tema sploh uvrščena v poročilo komisije, saj denacionalizacija ni del pridružitvenega sporazuma. Po drugi strani pa se je strinjal, da je poprava krivic vsekakor evropska kategorija.

RATIFICIRATI SPORAZUM S HRVAŠKO?

Koordinacija parlamentarnih strank tudi na drugi seji ni uskladila stališč do ratifikacije slovensko-hrvaškega sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju. Ratifikaciji sporazuma nasprotujejo SLS, SDS in SKD, saj po njihovem mnenju prejudicira potek državne meje med Slovenijo in Hrvaško. Tako vladna koalicija ni usklajena glede ratifikacije sporazuma. S seje so odstranili prvaka SNS Zmaga Jelinčiča, ker njegova stranka pred dvema letoma ni podpisala sporazuma o sodelovanju v vstopanju Slovenije v EU in zato nima pravice soodločanja o pomembnih zunanje-političnih vprašanjih. Jelinčič je že protestiral.

Anketa TV Slovenija

Velika večina vprašanih (73%) se je v tokratni anketi TV Slovenija zavzela za to, da bi o sporazumu med Slovenijo in katoliško cerkvijo odločali na referendumu. Zoper takšno možnost je bilo le 19% anketiranih, 7% pa jih o tem vprašanju ni imelo mnenja.

Sicer je TV Slovenija spraševala tudi o vlogi, ki jo je v slovenski politiki odigral Demos. Za 36% vprašanih je bila vloga Demosa pozitivna, za 27% pa negativna, 38% pa ni imelo mnenja. Podobni so bili odgovori na vprašanje, ali je napočil čas za koalicijo, ki bi nadaljevala Demosovo delo. 34% jih je temu pritrdilo, 37% pa je odgovorilo odklonilno. Kot se vidi, so slovenski državljani svetovnonazorsko razdeljeni praktično na dvoje.

Iz življenja v Argentini

Tone Mizerit

Vmesna doba (tranzicija) med Menemom in De la Rujevo vlado poteka mirno. Če se spomnimo, kakšen je bil položaj po volitvah na katerih je zmagal Menem, medtem ko je bil predsednik Alfonsin, moramo pač ugotoviti, da smo v teh letih zelo napredovali. Vendar nobena doba ni brez zaprek, tudi ta ne.

GOSPODARSTVO NA PRVEM MESTU

Ob pogledu na bodočo vlado je prvi zaključek ta, da je De la Rúa skušal obrdržati neko ravnovesje, a vedno v soglasju z gospodarskimi krogi. Na ključna mesta je postavil gospodarstvenike in njegov najvažnejši svetovalec je tudi gospodarstvenik (Santibañez). V tem se je odločil za desnico. Levici je prepustil mesta, ki niso bistvena za razvoj: socialno skrbstvo, notranje ministrstvo in ministrstvo za delo. Ključno vzgojno ministrstvo pa je tudi prepustil desnici.

Seveda, vprašanje je, kako bodo ministri izvajali politiko, ki jo bo zahteval predsednik. Tu ni glavno vprašanje na gospodarskem področju, kjer je enotnost kriterijev precej jasna, temveč na nekaterih drugih (vzgojno, zunanje, delovno), kjer z ministrom ene stranke sodeluje vrsta tajnikov in nižjih funkcionarjev druge stranke. Tu bo soglasje med desnim krilom radikalov in solidarno fronto težavno. Včasih je enako važno, kakšno politiko ministri načrtujejo, kot kako to politiko podrejeni izvajajo.

De la Rúa je imel doslej že dve seji prihodnje vlade. Prva je trajala kar sedem ur in je izvoljeni predsednik izbral priložnost, da je napovedal širok načrt javnih del, katerega namen je po eni strani podpreti razvoj, po drugi strani pa pripomoči k boju proti brezposelnosti. V zvezi s tem problemom je tudi že iz radikalnih krogov prišlo ostro zanikanje, da nikakor ne predvidevajo dodatne odpustitve javnih uslužbencev.

Pač pa se bodoča gospodarska ekipa zavzema za znižanje tarif: na vidiku imajo telefon, elektriko, cestnino (peajes). Govori se o znižanju 5 do 10 odstotkov. Ni pa bilo doslej govora o gorivu. Prav tako je predmet posebnih analiz cena zdravil, ki so precej nad mednarodnim povprečjem.

Zdravila kažejo še drug zorni kot. Za mesec februar napovedujejo srečanje med ameriškim predsednikom Clintonom in De la Ruom. Tam bo ena ključnih točk vprašanje patentov zdravil. V tem se je Menem vedno na nek način izmazal, da ni ugodil želji ZDA. Vprašanje je, kakšen nastop bo zavzel De la Rúa. Morda bi bilo znižanje cen neke vrste protiutež za ugoditev ameriškim zahtevam.

VAŽNA JE TUDI ETIKA

Drugo področje, na katerem hoče De la Rúa hitro in odločno nastopiti, je etika. Pravzaprav je primoran nekaj storiti, potem ko so na vseh volitvah zadnjih let s strani radikalizma, Solidarne fronte in končno Povezave najhujše kritike na menemizmu padale prav zaradi korupcije.

S posebnim dekretom bo predsednik ustanovil vladni urad za etiko, ki bo odvisen od pravosodnega ministrstva. Njegov namen bo nadzirati visoke vladne funkcionarje, sprejemati tožbe državljanov proti funkcionarjem in jih raziskati, ter končno vsak primer predložiti sodišču. Prav tako je De la Rúa zahteval, da vsak minister, državni sekretar in višji uradnik pred nastopom funkcije poda pod prisego stanje lastnega premoženja, da se ob koncu delovanja lahko primerja, če se ni morda njegovih prstov kaj prišlo.

Druga plat tega delovanja za etiko pa je raziskovanje delovanja menemističnih funkcionarjev. Vsega seveda ne bo mogoče pregledati, a Povezava je vedno obljubljala,

da bo raziskala in kaznovala vse, ki bi se nezakonito okoristili zaradi uživanja privilegijev na vladnih položajih. Dve osebi sta središče te kampanje: vodja PAMija, socialne ustanove za upokoјence, Victor Alderete, in pa državna sekretarka za okolje Maria Julia Alsogaray. Proti obema že tečejo sodni postopki, ki jih bo nova vlada še pospešila. Usoda gospe Alsogaray je neznanica, ker dama ni neumna in ji je težko kaj dokazati. Alderete pa je drug primer in je njegov položaj dejansko nevzdržen. Doslej se je reševal, ker je bil pod okriljem predsednikove zaščite. Tega pa bo sedaj konec.

STRANKE ŠE VEDNO ODLOČILNE?

Istočasno, ko se pripravlja nastop vlade, se dogajajo tudi premiki v strankah. Glede peronizma smo že omenili, da bo Menem ponovno prevzel predsedstvo in stranko vodil v prihodnjih letih. Doslej je bilo že nekaj sestankov, ki pa so pokazali, da razvoj ne bo tako enostaven, kot si je predsednik zamislil. Kot smo že večkrat omenili, mnogo guvernerjev ni za to, da bi le kimali odlokom voditelja. Če je bilo to težko doslej, bo še težje v prihodnje.

Prišlo je do prvih zapletov in sicer v dveh odločilnih okrožjih. Provinca Buenos Aires ima jasen položaj. Ruckauf se bo kot izvoljeni guverner posvečal vladanju, celotno delo v stranki pa je prepustil Duhaldeju (ali pa je bil tak že dogovor ob Ruckaufovem imenovanju za kandidata). Kaj pa Duhalde misli in kako si predstavlja vodstvo stranke in zlasti bodoče kandidate, je pa že znano. Prav tako je jasen položaj, ki ga ima Reutemann kot guverner v Santa Fe, s to razliko, da on tudi posebej vodstvo stranke. Še dvakrat je izostal, ko je Menem sklical posvet in ga povabil nanj. Ni pa še jasno, kakšno držo bo zavzel De la Rúa, ki je guverner in vodja stranke v Cordobi.

V prestolnici pa peronizem le ne more iz svojih težav. Zadnja polemika, ki je nastala, se nanaša na zadržanje spričo volitev župana prihodnje leto. Na izbiro imajo samostojen nastop, povezavo z Cavallo ali z Belizom, ali z obema skupaj. Ker pa odgovor ni samo v njihovih rokah, se odločitev zavlačuje in izhoda ni jasno videti. To seveda prija Povezavi, ki ima jasen in enoten nastop, čeprav se tudi tam precej pulijo za kandidatna mesta.

Radikali pa se tudi nahajajo pred spremembami. Ta petek bo predsedstvo stranke zapustil De la Rúa, prevzel pa ga bo Alfonsin. Vsi vemo, da je razmerje med obema dobro, pa tudi, da na mnoga vprašanja žgoče sedanjosti gledata različno. Dosti je bilo pisanja zlasti o nezadovoljstvu Alfonsina glede oseb, ki sestavljajo vlado; tu govorimo predvsem o vzgojnem ministru (Llach).

Zakaj se De la Rúa ni boril za nadaljnje predsedstvo stranke in je vodstvo enostavno prepustil Alfonsinu? Po eni strani je sam stalno zagovarjal dejstvo, da se je težko posvečati obema, ne da bi eno ali drugo trpelo, kar je vsekakor logičen zaključek. Po drugi strani pa smatra, da s stranko ne bo imel problemov in da se bodo različni kriteriji, najsibo skupinski z vodstvom ali osebni z Alfonsinom, lahko rešili z dialogom. Namenjen pa je, da bo v vladanju neodvisen, da bo upošteval mnenje vodstva stranke, a se mu nikakor ne pokoril.

Vendar je ta "neodvisnost" od stranke vprašljiva. Za mirno vladanje bo odločilen tudi nastop poslancev v parlamentu. Kdo bo imel tu močnejšo besedo: stranka (Alfonsin) ali De la Rúa? Ali z drugimi besedami: bo De la Rúa pokazal dovolj močno osebnost (kaudižo), da bo preglasil nasprotovanje v lastni stranki? Doslej se je pokazalo, da je zmožen. Pa v prihodnje?

Slovinci v Argentini

Proslava Kristusa kralja

V nedeljo, 21. novembra smo Slovenci v Buenos Airesu praznovali dan Kristusa Kralja, kakor tudi 40-letnico smrti ljubljanskega škofa in begunca dr. Gregorija Rožmana.

Popoldne se je pričela v slovenski cerkvi Marije Pomagaj maša, ki jo je s so-maševanjem naših dušnih pastirjev opravil prelat Jože Škerbec. V pridigi se je naslanjal na praznik in na našega škofa ter nas bodril, da smo mu zvesti v ideji. Med mašo je pel naš prvenstveni zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli Gaserjeve.

Nato se je nadaljevala proslava v veliki dvorani, poimenovani ravno po škofu Rožmanu.

Oder je krasila mogočna slika našega škofa, ki jo je izdelal Stane Snoj, oprema odra pa je bilo delo scenografa Toneta Oblaka. Povezovalce je bil Tone Rode, ki je najprej povabil govornika Božidarja Finka, da spregovori spominske besede ob prazniku in spominu na škofa. Besede govornika prinašamo kot današnji uvodnik.

Za njim je nastopila skupina mladih

recitatorjev, ki so podali odrsko sliko *Križa teža in plačilo*, ki jo napisal dr. Marko Kremžar in ki v pesniški obliki govori o našem škofu, njegovem življenju in delovanju, njegovem delu in končnem plačilu v nebesih.

Recitali so: Janez Krajnik, Veronika Vivod, Nežka Štefe, Nani Rezeli, Sonja Avguštin, glas za odrom Tone Erjavec, zvok in snemanje ing. Janez Jereb, luči Damijan Ahlin. Odrsko delo je pripravil arh. Jure Vombergar.

Nato je nastopil Mladinski pevski zbor San Justo, pod vodstvom dirigentke Andreje Selan Vombergar, ki je zapel Gor čez izaro (Rožman je bil Korošec) in druge narodne. Za konec pa je skupaj z vsemi poslušalci zapel še "Kristus Kralj vseh večnih časov".

Ta proslava nam priča, da smo ostali zvesti spominu našega hudo preizkušane škofa Rožmana, ki še danes nima groba v domovini. Še naprej je naša dolžnost, da mu vrnemo pravo čast, ki si jo je zaslužil s svojim delom v najtežjih časih revolucije.

JOŽE LAMPRET

Novo skrunjenje Teharskih grobišč?!

Celjska občina je zaščitila že leta 1993 s posebnim odlokom grobišča in grobove vojnih in povojnih žrtev revolucije na območju občine. Sprejem tega odloka sovpada z odkupom na natečaju izbranega projekta za izgradnjo Parka spomina Teharje. Po natečajnem projektu naj bi se ta park gradil v štirih samostojnih fazah, tako bi bil lahko v celoti zgrajen v štirih letih, če bi za to obstajala politična volja tako v vladi kot v parlamentu. Žal je situacija povsem drugačna in še vedno se v slovenski javnosti omalovažujejo govori in piše o žrtvah komunističnega terorja in takratnem holokavstu. Prva lopata v bodočem Parku spomina Teharje je bila zasajena šele v letu 1996 in je predstavljala začetek izgradnje I. dela I. faze, ki pa še do danes, to je po polnih 4 letih, ni zaključen.

Celjski odlok je leta 1993 zaščitil 29 takrat znanih grobišč in gorbov, kasneje je bil ta odlok še dvakrat dopolnjen z novo odkritimi grobišči. Na prvem mestu je bilo zaščiteno teharsko grobišče na območju zloglasnega povojnega teharskega taborišča. Teh ne bo mogoče nikoli odkopati, ker leže globoko pod deponijami komunalnih in industrijskih odpadkov, ki so visoke nad 10 metrov in na dnu zgrajenega akumulacijskega jezera za odpadno sadro pod sv. Ano na Teharjah. S tem odlokom je zaščiteno celotno območje Parka spomina Teharje z obstoječim odlagališčem trdnih odpadkov in odpadkov sadre Cinkarne Celje in pretežni zahodni del obstoječega komunalnega odlagališča v Bukovžlaku. S tem odlokom določena grobišča so nedotakljiva in so v varstvu upravnih organov celjske občine.

V nedeljo 4. oktobra 1999 je bila žalna slovesnost za teharske žrtve, na kateri se je podpredsednik slovenske vlade in predsednik Slovenske ljudske stranke opravičil svojcem teharskih žrtev in žrtvam povojnih pobojev, ki jih je izvajala komunistična oblast. Še na prireditvenem prostoru se je med ljudmi sušljalo, da želijo posamezniki na tem zaščitnem območju območju urediti vadbišče za igranje golfa. Večina prisotnih je menila, da gre za slabo, neslano šalo. Šal pa se je že po nekaj dneh pokazalo, da

v Celju obstaja INICIATIVNI ODBOR IG-RALCEV GOLFA, ki je celjski občini dejansko pisno predlagal, da naj z odlokom na zaščitnem območju uredi vadbišče za golf.

V Celju se je našla skupina ljudi, ki želi na zaščitnem območju deponije trdnih industrijskih odpadkov urediti vadbišče za golf. To utemeljujejo s tem, da celjski golfisti potrebujejo vadbišče v neposredni bližini Celja. Trde, da se sicer deponija obnavlja, gnoji in kosi, ne glede da se na njej ne dogaja ničesar. Deponija se obnavlja in ureja v spomin žrtvam, ki imajo svoj večni počitek pod njo. Kaj pa naj bi se drugega na takem mestu dogajalo? Ali naj bi po mnenju te skupine - igralcev golfa - spodaj pokopani vstali iz grobov na tem mučniškem kraju in izvajali kakšno primerno dejavnost, ki bi moralno ustrezala iniciatorjem vadbišča za golf? Morda bi pa lahko golfisti lobanje pokojnih uporabili namesto žogic za golf! Nadalje celjski igralci golfa v svojem predlogu navajajo, da se površina lahko obdeluje s pesticidi (herbicidi za zatiranje plevela), kar je na drugih igriščih iz vidika okoljevarstvenikov eden od največjih vzrokov za nasprotovanje pri gradnji novih igrišč golfa. Zelo logično, kajti globoko pod to površino leže posmrtni ostanki ljudi, ki so bili strup za komunistične revolucionarje, ki so "svoje pravice" uveljavljali na slovenskih tleh s krvavo revolucijo in množično morijo po koncu druge svetovne vojne. Pobudniki trdijo, da bi eventualna širitev golf igrišča omogočila skritje komunalne deponije! Res genialna zamisel, saj bi s tem tudi za vedno skril mesto, kjer se nahajajo posmrtni ostanki žrtev komunističnega terorja. **Prav cinična pa je končna utemeljitev, da bi bilo golf vadbišče dejansko povračilo za škodo, ki so jo v tem delu občine prebivalci utrpeli z obema odlagališčema Cinkarne Celje in komunalne deponije!** Dejansko je, da so prebivalci bližine zloglasnega komunističnega taborišča največ škode utrpeli prav zaradi tega taborišča, saj so vse povojne akcije do leta 1990 bile usmerjene v to, da bi kraj Teharje bil izbrisan z zemljevida Slovenije!

Likovna razstava

Konec meseca oktobra je pri Slovenski kulturni akciji razstavljal mlada likovna umetnica Veronika Šparhakl.

Že nekajkrat smo imeli priliko videti njene slike, sedaj pa je pripravila vso razstavo sama in na njej pokazala 24 slik, ki so vse olja.

Razstavo je 30. oktobra odprla Andrejka Dolinar, ki je na kratko predstavila umetnico in orisala njeno dosedanje delo. Nato pa so imeli mnogi ogledovalci priložnost, da smo si ogledali njena nova dela.

Ta so bila zelo barvita - videti je, da je slikarčina moč ravno v barvi - ter vzeta predvsem iz tukajšnje narave. Opazili smo

nekaj dobro zadetih tihožitij, drugače pa je njena motivika s severa in juga Argentine, z morja in pampe, ki ji daje posebno moč in barvitost. Njeni orisi nevhete, neba ali polja posežejo v daljavo, ki živi in diha z umetnico ali gledalcem.

Gotovo se mladi slikarki pozna, da se je posvetila umetnosti z vso dušo. Tudi v Sloveniji, kjer je bila lani na obisku, so jo upoštevali in jo povabili na novo razstavo.

Tudi mi si želimo, da prej ali slej na novih zamislih in delih prikaže svojo rast in nas znova zadovolji.

TD

V Italiji zaščitili manjšino

Italijanski senat je dokončno odobril predlog zakona o zaščiti jezikovnih manjšin na ozemlju Italije, ki ga je poslanska zbornica že potrdila 17. 6. 1998. Predlog zakona zadeva 12 jezikovnih manjšin v Italiji, med njimi slovensko. Zakon predvideva posebno zaščito za manjšinske jezike, kot so slovenski, albanski, katalonski, nemški, grški, hrvaški, friulski, sardinski, francoski, provansalski, ladinski in okcitanski.

Poleg tega je v debati tudi specifični zakon o zaščiti slovenskega jezika, ki pa dobiva velike ovire.

Nekdanji predsednik italijanskega ustavnega sodišča Vincenzo Caianello je izrazil

zaskrbljenost nad potrditvijo zakona. Po njegovih besedah sta najbolj sporna 7. in 9. člen sporazuma: prvi govori o pravici manjšinskih predstavnikov do uporabe materinega jezika v občinskih svetih, drugi pa o pravici do uporabe manjšinskega jezika v javni upravi.

"S kulturnega vidika je prav, da Italija skrbi za ohranitev lokalnih jezikov in književnosti, vendar to ne pomeni, da morajo ti preiti v uradno rabo, kot to predvideva zakon. Upam, da bo predsednik Carlo Azeglio Ciampi parlament pozval, naj ponovno preuči besedilo zakona, ki ga je včeraj sprejel senat," je menil Caianello.

Zelo žalostno je tudi, da to izgradnjo golfa podpirajo celo nekateri, ki se prištevajo k vernim kristjanom in so člani ali simpatizerji pomladnih strank. Ti razmišljajo celo tako daleč, da bi bilo potrebno vse posmrtni ostanke žrtev komunističnega terorja, ki bodo kadarkoli in kjerkoli odkriti, takoj upepeliti in pepel pokopati. Res lepo! S tem bi bili za vedno uničeni vsi dokazi o storjenih zločinih. Najbolj čudno pri vsem pa je dejstvo, da nikoli in nikdar ne govorijo ali razmišljajo o upepelitvi udeležencev NOB, med katerimi je bilo veliko poštenih, ki sploh niso vedeli in se zavedali, kako jih izkoriščajo komunistični revolucionarji pod pretvezo, da se bore za osvoboditev naroda izpod okupatorja, čeprav pa so le oni prodali slovenski narod zločinskemu komunizmu leninsko-boljševiškega tipa.

Ko so se svojci in prijatelji teharskih žrtev na praznik vseh svetnikov in vernih duš v molitvi spominjali vseh naših rajnih, bližnjih in daljnih, znanih in neznanih, peščica petičnežev, katerih edini bog in morala sta denar in

zabava, razmišlja le o tem, kako bi se na grobovih žrtev komunističnega terorja uredila golf igrišče.

Res prava ideja za sedanji postkomunistični čas, saj bi bila dobrodošla teharskim rabljem, sramovali pa se je ne bi niti kruti vandali, ki so pred davnimi stoletji uničevali vse dobrine kot pred pol stoletja zloglasni komunistični revolucionarji.

Ne bodimo presenečeni, če bo pobuda "igralcev golfa" naletela na ugoden odmev pri vodstvu mestne občine Celje. Svojcem teharskih in drugih žrtev povojnih pobojev se je podpredsednik slovenske vlade opravičil, medtem ko se vse do danes ni opravičila celjska mestna oblast! Kajti prav njeni predhodniki so davnega junija 1945 nagnali Celjane, da so zmerjali in zasmehovali teharske trpine, ko so jih podivjani "znagovalci" peljali po trnjevi poti od celjske železniške postaje do taborišča smrti Teharje. Vsi smo to opravičilo pričakovali prav sedaj, ko je krmilo celjske občine prevzel strankarski kolega sedanjega pod-

Nad. na 6. str.

Gospodarski vestnik

Slovenske-latinskoameriške trgovske zbornice

Argentina v novem obdobju

V sredo, 24. novembra je bilo v Slomškovem domu posebno srečanje. Za svoje člane pa tudi za prijatelje je Slovensko latinskoameriška trgovska zbornica organizirala predavanje o političnem in gospodarskem položaju v Argentini spričo nastopa nove vlade. Eden namenov Zbornice je namreč seznanjati naše podjetnike in gospodarstvenike s stanjem v državi. To dela z objavljanjem člankov pa tudi s srečanji.

Kar lepo število gostov je bilo prisotnih, ko je podpredsednik Zbornice Marjan Loboda otvoril sešatek. Nato je predsednik Herman Zupan podal kratek pregled o delovanju ustanove v tekočem letu. Omenjal je srečanja, ki jih je organizirala, informacije po časopisju in lastnem biltenu, delovanje odbora in napore za pospeševanje gospodarskih stikov med Slovenijo in Argentino. Posebej se je ustavil ob primeru Luke Koper, ki postaja osrednja pristaniška točka za države srednje Evrope in ki je zadnje čase podpisala več vzajemnih pogodb z argentinskimi pristanišči kot Rosario in La Plata.

Za tem je povzel besedo diplomirani častnikar Tone Mizerit, ki je v kratkem orisu predstavil temeljni ustroj argentinskega političnega življenja. Ustavil se je ob problemu kaudizma in prevlade dveh strank (bipartidizem) kljub izrednemu številu manjših formacij. Analiziral je pojav levice in desnice v Argentini, zlasti pa potrebo neke tretje močne politične stranke, katere nastop se je v zgodovini doslej še vedno izjalovil. Podal je trenutno stanje peronizma in pa strukturo zmagovite Povezave. Končno je še nakazal sestavo vlade izvoljenega predsednika De la Rue in možnost, da bo zgradil strokovno in umirjeno vlado kljub pritiskom v svojih lastnih vrstah. Kot važno neznanko je postavil vprašanje, če bo De la Rue mogel postati nov "kaudižo" v argentinskem političnem prostoru.

Ekonomist lic. Marko Rebozov je nato orisal makroekonomske perspektive pod novo vlado. Najprej se je ustavil ob ustroju vlade, kot jo je sestavil De la Rue. Poudaril je, da je s tem bodoči predsednik hotel dokazati gospodarskim krogom doma in v svetu, kakšna bo smer njegovega delovanja. Dokazoval je, da se ni bati kakega prereza v makroekonomskem delovanju

vlade, kar bi se lahko zgodilo, če bi zmagal Duhalde.

Rebozov je zlasti izražal optimizem spričo delovanja bodoče vlade. Ni toliko važno nekaj milijonov več ali manj nabravnega davka, kot resno delovanje in stvarne pozicije, ki privabijo milijarde tujega kapitala, da lahko državi pomaga k razmahu in gospodarski rasti, edino poročstvo tudi za zmanjšanje brezposelnosti in zvišanje socialnega standarda. Te ideje je potem Rebozov nakazal še v debati, ki se je razvila po predavanju. Glede sindikatov pa je omenil, da bi spričo morebitnih stavk vlada najbolje storila, če bi se sploh ne spustila v pogajanja, ki bi ogrožala bistvo gospodarskega modela.

Po formalno zaključenem delu srečanja, se je debata nadaljevala ob okusnem prigrizku, s katerim so bili vsi navzoči bogato postreženi, kot je že tradicionalno pri srečanjih Zbornice. Tako se je pogovor raztegnil do poznih ur.

Ali veste, da...

... se demografski porastek človeštva razvija v pospešeni postopici. Prva milijarda je bila dosežena v času Dunajskega kongresa, leta 1815. Do dveh milijard ljudi je bilo potrebno le 120 let, za tretjo le 30 let in za naslednjih 3 milijard komaj 13 let.

Vendar po poročilih sodeč število rojstev na svetu že upada. Na severni polobli, predvsem v Evropi, je padec že zaskrbljujoč. V Afriki, kjer je do nedavnega prišlo na ženo 8 novorojenčkov, jih je danes 6. V Indiji računajo, da bi okoli leta 2025 prišlo na ženo 3,4 otrok in da bo v deželi 1,4 milijarda prebivalcev. Po statistikah je največ novorojenčkov procentuelno v Indiji.

... da je 1. oktobra minilo 50 let, kar je Mao Tse Tung oklical ljudsko kitajsko republiko. S tem dejanjem se je končal desetletja trajajoč nemir in nered. Ko je leta 1911 prenehalo kitajsko cesarstvo, so se pričele notranje borbe za prevlado, za enotnost naroda ter za osvoboditev od zunanjih vplivov. Dolgo let se je boril proti Čankajšku in njegovim četam, katerega je končno prevladal. Od tistega časa vladajo na Kitajskem komunisti.

Pogovor z Zvonetom Žigonom

Ti si danes že četrtič v Argentini. Kaj te je prineslo med nas?

Moje sedanje potovanje je nadaljevanje mojega spremljanja slovenske izseljenske skupnosti v Južni Ameriki. Prvič sem bil leta 90 pet mesecev, potem leta 96 in 97 nekaj mesecev; sedaj sem prišel zaradi doktorata. Je iz politične antropologije in njegov naslov bo *Političnost kot volja ohranjanja etnične identitete v izseljensktvu - primer slovenske politične emigracije v Argentini*. Gre za to, da bi prikazal slovensko politično emigracijo tako, kot jo sam poznam, saj mislim, da sem jo dokaj dobro spoznal skozi vsa ta leta. Menim, da je v Sloveniji še vedno premalo poznana in premalo cenjena, zato skušam s svojimi močmi in objektivno prikazati njeno delovanje.

Kako si si zamislil to svoje delo?

Delo sem razdelil na teoretični del, ki se ukvarja predvsem z definicijami raznih pojmov, kot so politika, ideologija, asimilacija in podobno, del knjige je namenjen krajšemu pregledu delovanja te skupnosti skozi 50 let, pri čemer sem si zelo pomagal z Zborniki Svobodne Slovenije in z zadnjim Zbornikom Zedinjene Slovenije in drugo literaturo, velik del pa je posvečen sedanosti oziroma zadnjim devetim letom, to je času od demokratizacije in osamosvojitve Slovenije, in času, kar sem sam prvič stopil v stik s to skupnostjo.

Kako boš opravil posebno zadnje delo?

Sem sem prišel predvsem zaradi intervjujev, ki sem jih opravil okoli 25, in še vrsto drugih pogovorov in se udeležil ra-

zličnih prireditve, od slovenske maše do gledališke predstave in razstave likovnih del, ter raznih neformalnih srečanj. Tudi moje prejšnje bivanje tu mi bo služilo kot podlaga za analizo in čim bolj poglobljen opis skupnosti, kakor je danes, in kakor neka pripomoček ravnarju Slovenije s slovenskim izseljenstvom, posebno še s to skupnostjo.

Kje si zaposlen?

Zaposlen sem kot mladi raziskovalec v Institutu za slovensko izseljenstvo Znanstveno-raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) v Ljubljani, financiran od ministrstva za znanost.

Ima tvoje delo kaj opraviti s predvojnimi naseljenci?

Z njimi zgolj v toliko, da opišem odnos med predvojno in povojno emigracijo, sicer pa sem se predvojnimi izseljencem več posvetil ob svojem magistrskem delu, ki je bilo posvečeno predvsem ohranjanju slovenstva bolj na splošno, predvsem v drugi, tretji generaciji. Tam sem opisal predvojne organizacije tako v Argentini kot v Urugvaju in Braziliji. To delo sem izdal v obliki knjige *Otroci dveh domov*.

Prej si omenil, da je naša skupnost še vedno premalo poznana. Se morda znanstveno kaj več obdeluje?

Ne. Mislim, da se premalo obdeluje. Moj pogled je le eden od pogledov; zgodovinarji so o tem zelo malo govorili, kolikor je meni znano. Moj pogled je nekje med politologijo, antropologijo in sociologijo in je eden prvih. Sta pa bila dva diplomanta iz antropološke geografije, eden v Mendozi in eden v Bariločah. Interesa je nekaj, je pa pogojeno s tem, da študentje nimajo sredstev in ker se bolj malo piše o tem, je interesa manj. A v primerjavi s prejšnjim obdobjem je bistveno bolj, tudi moje delo bo, upam, prispevalo k temu.

Boš še kdaj prišel semkaj?

Upam, da že prihodnje leto meseca avgusta, ko pripeljem s seboj komorni zbor Ave iz Ljubljane, v katerem sam prepevam že deset let. Predvidevam koncert v San Justu, petje pri maši v Slovenski hiši in pa koncert v eni uglednejših argentinskih glasbenih ustanov, potem pa naprej gostovanje v Mendozi, San Juanu in v Čilu. Naslednjič pa pridem prosto, samo na turizem.

Pogovarjal se je Tine Debeljak

JOŽE RANT

(12) - KONEC

Varovanje arhivskega gradiva — in še kaj

Vožnja s pletno je vedno znova za vsakogar presenečenje, pa najsi se je že prevažal z njo. Toda kakšna razlika med letom 1969 ali 1971 in 1999. Jezero je sanirano; voda je čista, tako da je videti dno metre pod vršino; in celo ribice pa večje ribe spremljajo čoln. Na obrežju je dosti kopalcev, veliko kopalcev pa kar priplava na otok in gre potem prav tako nazaj. Otok je poln obiskovalcev, zato zvon neprestano klenka. Tudi mi se nismo mogli zadržati in z zvoki kemblja dvigali k Očetu naše želje po priprošnji božje Matere.

Prepevali smo, ko smo se vozili na otok, zapeli smo Mariji v čast v cerkvi na otoku, prepevali pa smo tudi vso pot nazaj. Sicer malo o tožno, ker smo se zavedali, da se že poslavljamo. (Skoro polovica jih je sicer še šla skupaj v Polhov Gradec, kamor jih je peljal avto SIM na tim. srečanje izseljencev,

ki ga vsako leto pripravlja SIM s še drugimi ustanovami. Letos je bil tam glavni govornik rektor ljubljanske univerze dr. Jože Mencinger, govoril pa je tudi predsednik SIM dr. Aleš Bebler. Iz poznanih razlogov seveda nekateri nismo šli.)

Skušali smo uporabiti vsaj nekaj dni še za snidenje s sorodniki po tolikih letih. Čeprav smo čutili bridko pomanjkanje nekaterih, ki jih že ni bilo več, je bilo pa zato več mladih sorodnikov, s katerimi se doslej nismo poznali in s katerimi bodo tudi naši mlajši rodovi mogli vzdrževati stike ter se medsebojno obiskovati. Ko bi le tega mladega rodu doma bilo kaj več. Zakaj v Sloveniji naletiš na mnogo lepega, dobrega, najnovejšega, ni pa videti veliko nosečih žena niti mater z dojenčki v naročju. Zaupam, da slovenski narod, ki je preživel toliko gorja v svoji skoro poldrugo tisočletje dolgi zgodovini, ne bo zdaj izumrl

zaradi bele kuge in zasebnega, zakonskega ter družbenega hedonizma.

Zahvala in čestitke

Ne bi bil pravičen, če bi ne izrazil zahvale in čestitke vsem tistim, ki so seminar o varovanju arhivskega gradiva slovenskih društev v tujini zamislili pa načrtali in tako odlično izvedli. Moram predvsem poudariti izredno prijaznost in gostoljubnost vseh, s katerimi smo se srečali, posebno s tistimi, ki so se pobliže ukvarjali z nami. Med temi gre posebna zahvala gđc. Vesni Gornik iz Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Iz vsega srca pa se zahvaljujem tudi prijateljem soudeležencem seminarja, s katerimi bom skušal ohranjati pisne stike.

Upam tudi, da bo omenjeni Urad ponovil takšen seminar. Tako bi se ga moglo udeležiti iz Argentine nekoliko več oseb iz raznih društev. Predvsem mlajši, ki bi imeli zanimanje ali pa vsaj dobro voljo za delo z arhivi: bodisi za urejevanje že obstoječih, bodisi za pravičen začetek novih.

Prošnja, poziv ali oboje

Zmerom je bolj pametno in uspešno prositi, kot pozivati ali celo ukazovati. Zato bi najprej prosil vse tiste, ki se ukvarjajo z ar-

hivskim gradivom v naših društvih, da naj storijo, kar le morejo, da bodo imeli zadosti sredstev, primeren prostor, predvsem pa urejen arhiv. Kolikor bom mogel, bom z veseljem na razpolago vsakomur, ki bi želel kako pojasniti ali nasvet.

Ko govorimo o društvih, ne mislimo samo na slovenske domove, ampak na kakršnakoli društva, od pevskih ali igalskih ali pisateljskih do športnih.

Na druge pa se ne obračam samo z zaupno prošnjo, ampak s krepkim pozivom. Če imate v svoji posesti gradivo kakega društva, najsi še obstaja ali je preminulo, predajte ga društvu ali pa osrednjemu društvu, ki bo vedelo, kaj s tem storiti.

Če smo izseljenci res del slovenske zgodovine, zakaj bi potem sami ne pisali svoje zgodovine, čeravno samo z arhivskim gradivom, ki je ostalo po utrudljivem delu mnogih, ki so odšli pred nami v večnost? Včasih so rekli, da zgodovino pišejo zmagovalci, ker so premagance navadno pobili ali vsaj zaslužnili. Danes ni več tako, ker arhivsko gradivo more preživeti tudi že davno izumrle rodove.

KONEC

Novice iz Slovenije

Pisali smo pred 50 leti...

LJUBLJANA - Mineva 30 let, odkar so se ljubljanski osnovnošolci na dan pristanka astronautov Apolla 12 na Luni 19. novembra 1969 odločili ustanoviti svoj klub, življenje pa posvetiti raketam in osvajanju vesolja. Svoj Astronavtsko raketarski klub (ARK) so poimenovali po prvi neposredni žrtvi vesoljskih poletov kozmonavtu Vladimiru Komarovu, ki se je leta 1967 smrtno ponesrečil pri spodletelu pristanka z vesoljsko ladjo Sojuz 1. Na Prešernov dan, 8. februarja pred 15 leti je v vesoljski ladji, izstreljeni na kozmodromu Bajkonur v Kazahstanu, v vesolje poletela značka z emblemom kluba, prvi slovenski predmet, ki je bil kdaj v vesolju.

LJUBLJANA - Na SAZU so obeležili kar dve obletnici: ob 18. obletnici ustanovitve Znanstveno-raziskovalnega centra (ZRC) SAZU so med drugim predstavili novoustanovljeni inštitut za biografiko in bibliografiko.

jo ZRC. Praznovanje 65. „rojstnega dne“ Glasbenonarodopisnega inštituta (GNI), najstarejšega med vsemi v okviru Znanstveno-raziskovalnega centra (ZRC) pa so popestrili tudi ljudski pevci in godci. Slavnostni govornik je bil predsednik SAZU, akademik France Bernik.

DUEZCE, Turčija - 14-članska slovenska državna enota za reševanje iz ruševin Uprave za zaščito in reševanje (vodja odprave Janez Kunaver, snemalec in 12 reševalcev - vodnikov psov z 12 psi) se je po štirih dneh v Turčiji, kjer so na kriznem območju, prizadetem v silovitem potresu, iskali pogrešane oz. morebitne preživele, vrnila iz Turčije. Reševalna akcija je bila po mnenju Kunaverja uspešna. Prav tako je bilo uspešno sodelovanje med skupinami posameznih držav. Čal pa slovenska ekipa ni našla nobenih preživelih, ker so z iskanjem začeli razmeroma pozno.

Križa teža...

Nad. s 1 str.

svojim dušnim pastirstvom ne samo moli-tveno, ampak tudi organizacijsko in manifestativno, v skrbi, da bo življenje skupnosti vedno oblikovano po načelih, ki smo jih sprejeli in so nas vodila do zdaj.

Škof Rožman je bil postavljen v ljubljanski škofiji za duhovnega vodnika. Civilno politično področje ni bilo v njegovi skrbi, razen kolikor ima Cerkev pravico opominjati, da se naj tudi javno življenje uravnava po naravnih postavah in evangeljskih načelih. Vojni dogodki pa so škofa postavili še pred druge odgovornosti. S tujo zasedbo dežele je bila odstranjena vsa domača oblast in je ljudstvo izgubilo zakonite predstavnike, ki bi mogli pred okupatorjem zastopati njegove interese. Edina avtoriteta, ki je mogla vsaj v italijanskem delu zasedenega ozemlja imeti nekaj besede, je bil ljubljanski škof. Gregorij Rožman je bil človek, ki se je težko sam odločal. Tudi zato mu ni bil lahek sklep, da sprejme nase še breme posrednika med svojim ljudstvom in okupatorjevimi oblastniki. Ne more biti skrito, da je bila njegova služba težka iz več razlogov. Sovražna okupacija je že tako nekaj hudega, saj prinese zunanjo nasilno spremembo položaja in uvede sovražno stanje med prebivalstvom in zasedbenimi silami. Nemški okupator škofu na začetku ni dal do besede, pozneje pa tako kot italijanski samo toliko, kolikor je mislil na svoje interese varnosti in vojnih ciljev ter še morda na verjetne mednarodne učinke. Dodatno hudo breme je pritisnilo na škofa, ko se je sprožila domača revolucija z lažnim geslom o uporabi proti okupatorjem in za osvoboditev.

Po vesti in službeni dolžnosti škof ni smel sprejeti komunističnega nauka in ne dopuščati nasilja nad svojimi ljudmi zaradi idejnih razlogov. In ni pomišljal. Neustrašno je svaril pred zmoto in obsojal revolucionarno nasilje, okupatorje pa poskušal odvracati od represalij. Odločitve, ki jih je moral sprejemati vsak dan, mu niso bile lahke. Vsak trenutek mu je bilo treba izbirati med možnim in nujnim, med osebno častjo in koristjo za druge, med pravico in mednarodnimi učinki. Vemo, da je vedno ravnal po vesti, čeprav so nekatere njegove poteze danes komu vprašljive. Neizpodbitno je, da je bila temeljna usmeritev njegovega medvojne delovanja skladna z zdravim naukom in koristna ljudem ter da je pri tem postavljaj na zadnje mesto svoje ugodje in čast. Odločal se je vedno po vesti, in to tako pošteno, da se je še v izgnanstvu spraševal o pravilnosti nekaterih svojih potez. Škof Rožman nam torej velja za zgled, kako je treba sprejemati odgovor-

nost, kadar je kdo k temu poklican, in smemo zaupati, da bo njegov zgled zables-tel tudi pred splošno slovensko javnostjo, doma in pri nas.

Ko nam Rožmanova osebnost sveti kot zgled zvestobe narodu in domovini, Cerkvi in njenemu vodstvu ter družbeni skupnosti, ki ji je bil predstavnik in vodnik, pa naj nanj pogledamo tudi kot na trpečega človeka. Še kot otroku mu v domači hiši ni bilo lahko, pozneje je doživljal navzkrižja, ki so označevala razmere na narodno mešanem območju. S tesnobo je sprejel škofovsko posvečenje. Z geslom, ki si ga je izbral, je pokazal, da sluti težo križa, ki ga bo bremenila v službi. Premagovati je moral lastnosti značaja in se spopadati z nalogami, ki so se mu kopičile v kritičnih časih, posebno v zadnjih letih. Mučili so ga pritiski z vseh strani, tudi sramotenje in grožnje za osebno varnost, mučila pa ga je tudi negotovost pred tveganimi odločitvami. Nasilnih telesnih muk je bil obvarovan, zavestno pa je za dobro stvar žrtvoval svojo javno čast, saj je bil obrekovan in osramočen, pozneje tudi uradno razglašen za hudodelca. Njegov spomin še vedno ni opran. Sramotna kazenska sodba ni bila razveljavljena, zahtevo za varstvo zakonitosti zaradi kršitev prava so odpovedali, obnova sodnega postopka zaradi novih dokaznih sredstev pa tudi še ni dovoljena. Tudi v slovenskem javnem mnenju je njegovo ime še vedno sporno, celo najbližji se mu kar ne upajo priznati mesta, na katero po pravici sodi njegova osebnost. Še zdaj je škofov spomin krivično omadeževan, s tem pa občutimo krivično stanje vsi, ki se ga spominjamo z občudovanjem in hvaležnostjo. Ob pogledu na njegovo trpljenje bomo morda našli nagibe, da se bomo ob krivicah in vsem hudem utrjevali sebi v olajšanje ter drugim v pomoč in zadoščevanje.

Zgled škofa Gregorija Rožmana naj nam bo predvsem spodbuda, da ne omrznemo v skrbi za dobro celotnega slovens-tva in posameznega rojaka. Slovenski druž-bi je treba prenove, da se obrne k vredno-tam duha v mišljenju in k zavzemanju za njihovo uveljavljanje. Pri tem se mora raz-gniti tudi resnica o naši bližnji zgodovini, vzpostaviti moralni in pravni red z odpravo krivičnega stanja, ki je ostalo po zločinu revolucije in nasilnega režima, ter tako izbrisati sramotni pečat, ki bremeni čast vsega naroda in posameznikov, tudi škofa Rožmana. Če imamo v zavesti to težnjo, se ne bomo vdajali malodušju in se zapirali v svoj krog, ampak bomo hoteli biti prisotni tudi v središču slovenstva, glasno in pre-pričljivo. Odločanje za to pa naj bo namen spominjanja in slavljenja škofa Rožmana in drugih pomembnih usmerjevalcev naše zgodovine.

OBISK ŠKOFA V MIRAMARU

Na postaji v Mar del Plati ga je sprejela lepa skupina Slovencev, med katerimi je bilo veliko staronaseljencev. Prve pozdrave je izrekel č.g. Boris Koman, v imenu Slove-cev pa Slavko Tršinar.

Zjutraj v nedeljo 20. novembra so škofa dr. Rožmana že čakali v Miramaru. Pred cerkvijo ga je pozdravil g. Janez Jelenc, Turkova Milka pa mu je izročila šopek.

Nato je bila slovesna maša s škofovo pridigo. Maše se je udeležila tudi slovenska skupina iz Mar del Sura.

Popoldne pa se škof podal še k mali skupini slovenskih fantov v Chapadmalalu.

SLOVO ŠKOFA DR. GREGORIJA ROŽMANA IZ BUENOS AIRESA

V ponedeljek zjutraj se je zbralo nekaj Slovencev v društvenih prostorih na Victor Martinezu. Vsem je dal prevzvišeni svoj blagoslov, nato pa ga je župnik sv. Julije č.g. Figallo odpeljal na letališče v Moronu.

Slovenija moja dežela

Edvard Rusjan prvič poletel pred 90 leti

Pred devetdesetimi leti 25. novembra je z Malih Rojc v predmestju Gorice poletelo krhko in okorno letalo EDA 1, ki ga je z bratovo pomočjo izdelal in pilotiral goriški Slovenec Edvard Rusjan. To je bil prvi takšen polet v tem delu Evrope. Tedaj 23-letni Rusjan je z letalom, ki so ga pri Rusjanovih imenovali leteči skobec, prele-tel le 60 metrov na višini dveh metrov. Letalo, ki je opravilo krstni polet, je bilo nekoliko predelana izvedba prve EDA 1. Prvi model je bil izdelan po vzorcu ameriškega letala Curtiss in je imel poleg glavnega repa spredaj tudi nekakšen nastavek, podoben malemu repu. Ker pa se taka naprava ni najbolje obnesla, sta Rusjana

Tudi tam se je zbrala precejšnja slovenska družina, med njimi je bilo tudi precej starih slovenskih naseljencev, katerih je bil škof posebno vesel. Franc Kremžar se je nato poslovil od njega v imenu vseh, prevzvišeni pa je dal roko vsakemu posamezniku in se odpravil na letalo.

Igralska družina Narte Velikonja (IDNAVE)

v dvorani San Jose, Azcuenaga 158
27. novembra ob 5. uri popoldne
„NAPAD“

Izvirna drama iz domobranskega življenja v dveh dejanjih (s tremi slikami)

Napeta zgodba partizanskega napada na samotno domobransko postojanko

Spisal Vinko Poznič

Režija Jože Petrič

Predprodaja vstopnic na Victor Martinez

Svobodna Slovenija št. 47,
24. novembra 1949

Obvestila

SOBOTA, 4. decembra:

V Slomškovem domu ob 18.30 uri sklepna prireditve šole in nato miklavževanje.

Sklep Rožmanove šole v San Martinu ob 19. uri.

Začetek kopalne sezone na Letovišču Sloge. Ob 13. uri blagoslov vode.

Sklep Prešernove šole v Castelarju. NEDELJA, 5. decembra:

V Rožmanovem domu prijateljsko srečanje: ob 11.30 sv. maša, nato kosilo.

V Hladnikovem domu ob 20. uri, prihod sv. Miklavža.

V Našem domu v San Justo ob 17. sklepna prireditve Balantičeve šole, nato prihod sv. Miklavža. Po tem bo zopet sv. Miklavž prišel za mladino vseh domov.

SREDA, 8. decembra:

Mladinska sv. maša v Slovenski hiši ob 9.30. Po maši proslava Brezmadežne ter občni zbor mladinskih organizacij.

V Hladnikovem domu ob 20. uri, sklep Baragove šole.

ČETRTEK, 9. decembra:

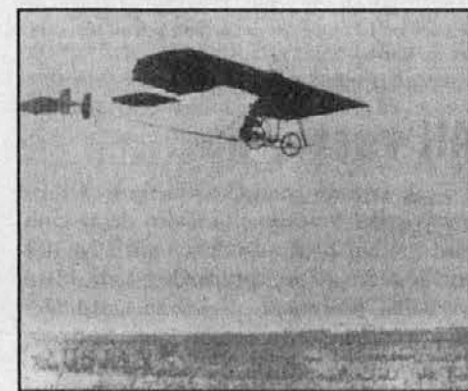
Seja upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. v Slovenski hiši.

SOBOTA, 11. decembra:

Veselica narodnih plesov ob 10. obletnici Slovenske folklorne skupine Pristava ob 20.30 na Pristavi.

NEDELJA, 12. decembra:

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi, ob 12.30 članski asado.

Edvard Rusjan pilotira svoje letalo v Gorici leta 1910

Osebne novice

Krst: V soboto, 27. novembra je bil krščen v slovenski cerkvi Marije Pomagaj **Tomaž Miklič**, sin cont. Roka in Angelce roj. Podražaj. Botra sta bila Blaž Miklič in Ana Marija Podražaj por. Malovrh. Krstila je dr. Jure Rode.

Srečni družini iskreno čestitamo!

Poroka: V soboto, 27. novembra sta se poročila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj **Boštjan Martin Modic** in **Zofija Veronika Golob**. Priče so bili njuni staši Lojze in Barbara Modic ter Polde in Ivana Golob; poročil ju je župnik Anton Bidovec.

Čestitamo!

Smrt: Umrl je v Capitalu Franc **Lipar (79)**. Naj počiva v miru!

Mali oglasi

TURIZEM

Oddajam bungalov in stanovanja v Villa Catedral, Bariloche. Uživate mirne počitnice v najlepši naravi in po ugodni ceni. Kličite na Tel: 02944 424978.

Tel. 4441-1264 / 1265

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82 H. Yrigoyen 2742 - San Justo

ARHITEKTI

Arq. Carlos E. Kostka. Vivienda y comercio. Asesoramiento técnico en Capital y Provincia. Sarandí 148 Capital; Tel.Fax 4 224-3968.

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148

dr. Franc Knaps, dr. Bernard Knaps, dr. Veronika Knaps - odvetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2° B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 4613-1300
Dr. Héctor Fabián Lo Faro (Miklič). Odvetnik. Vsak dan od 15 do 20 ure. Hipólito Yrigoyen 2548, 2° of. 4, San Justo. Tel. 4482-5624.

VIDEO

Marjan Vivod - video posnetki, filmanje z eno ali več kamerami. Predhodni proračun in zagotovljen termin izdelave. Padre Castañer 366 - B1708BYD Morón Tel.: 4696-8842 - E-mail: vivodtine@overnet.com.ar

FOTOGRAF

Marko Vombergar - Kvalitetno razvijanje fotografskih filmov: 36 posnetkov 10x15 \$ 10.- Garibaldi 2308 - B1753GWN Villa Luzuriaga - Tel.: 4659-2060 - E-mail: marko@pinos.com

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Azcuénaga 77 - B1704FOA Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 4656-3653

Kreditna Zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uradije ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Miha Gaser).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uradije ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 4651-1760. Uradije ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 4755-1266 - Uradije ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Ali veste, da...

... je severnoameriško kmetijsko ministrstvo pred kratkim poročalo, da v letih med 1966 in 1998 v 18 državah v ZDA 10% družin ni imelo zadosti sredstev, da bi se normalno prehranila. V državi Nova Mehika je bilo kar 15% družin, ki so že trpele lakoto ali pa jih je lakota ogrožala. V državah Mississippi, Texas, Arizona, Luisiana, Arkansas in Oregon je število doseglo 12,6% prebivalstva.

Vsem znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je v torek 23. novembra za vedno zaspal v Gospodu naš dragi mož, oče, stari oče in svak, gospod

France Lipar

Prisrčna zahvala predvsem prelatu Jožetu Guštinu za obiske med boleznijo, molitve ob krsti, pogrebno sv. mašo in vodstvo pogreba, prelatu Jožetu Škerbcu in dr. Juretu Rodetu za molitve ob krsti. Hvala vsem, ki so ga obiskovali v bolnici, nam pomagali, nas tolažili, se od njega poslovili in ga spremljali na zadnji poti. Hvala Našemu domu iz San Justa za venec in vsem darovalcem cvetja.

Žalujoči:

žena Cilka;

hčerki Metka in Irene z družinama;

svak Mirko Vombergar z družino

Buenos Aires, Cerklje, Komenda, Nasovče, Cleveland

Za naročnike po pošti

Dostava zadnjih števk Svobodne Slovenije tako v Argentini kot v inozemstvu po pošti je bila neredna. Na pošti so nam zagotovili, da bo odslej tekla brezhibno. Prosimo naročnike, ki morebiti katere številke niso dobili, naj nam sporoče, da jim jo dodatno pošljemo.

Za razumevanje najlepša hvala!

Uredništvo in uprava

OGLASI SE MENJAJO, SLOGA OSTANE:

ZA VAS, PRI VAS, SREDI VAS:

v Ramos Mejía, San Justo, San Martín, Slovenski vasi in Castelarju.

Skrivnost uspeha je v varni in donosni naložbi!

Imetniki KARTA SLOGA imajo poleg mnogih ugodnosti še udeležbo pri velikem žrebanju za dve nagradi:

1. Tisoč dolarjev in vozovnica BUE-LJU-BUE
2. Deset dni počitnic v poletni sezoni (dve osebi) v Hanzeličevem domu. Obiščite nas!

SLOGA DA VEČ! V SLOGI JE MOČ!

Slovenska folklorna skupina Pristava

OB 10. OBLETNICI

vabi vse prijatelje na

VESELICO NARODNIH PLESOV

v soboto, 11. decembra 1999, ob 20.30 uri.

Rep. de Eslovenia 1851 - Castelar

O.W.C. telefonía internacional

na minuto: Slovenija: \$ 0,43 - ZDA: \$ 0,26;

Tel. 4632-1407

Novo skrunjenje...

Nad. s 3. str.

predsednika vlade. Šal se ta še ni udeležil nobene teharske spominske slovesnosti, kaj šele, da bi v imenu Mestne občine Celje in v imenu Celjanov izrekel sožalje in obžalovanje za sramotenje teharskih žrtev!

Zato ni prav nič čudno, da vsako leto po spominski položitvi venca predstavnikov celjske občine venec nato skrivnostno izgine preko noči. Tako se je zgodilo tudi letos. V soboto, 30. oktobra 1999 zjutraj venca, ki so ga tja položili v petek, dne 29. oktobra 1999 dopoldan, ni bilo več na prostoru nekdanjega teharskega taborišča. To pomeni, da v Celju še vedno aktivno delujejo ljudje brez vsake srčne kulture in pietete do pokojnih. Ni pa to nič čudnega, saj se po Celju svobodno gibljejo še nekateri teharski klavci, zaradi katerih se še vedno boje spregovoriti ljudje, ki veliko vedo o povojnih pobojih v okolici Celja in v teharskem taborišču. Zanimivo

pa je, da skrunitelji niso odnesli venca, ki ga je 1. novembra 1999 na istem mestu položil predsednik države. Naj zaključim s krščansko mislijo: Odpusti jim dobri Bog, saj ne vedo, kaj delajo!

Nad Teharjem pa se zbirajo še drugačni temni oblaki. Leta 1992 je Demosova vlada razpisala natečaj za projekt Parka spomina Teharje. Odkupljen je bil prvonagrajeni projekt, ki ga je izdelal atelje Marko Marušič iz Ljubljane. Prva demokratična vlada je že davnega leta 1990 obljubila, da bo država Slovenija na kraju nekdanjega zloglasnega teharskega taborišča postavila dostojen spomenik teharskim in drugim žrtvam komunističnega terorja na slovenski zemlji.

Prve besede v tekstualnem delu projekta nazorno prikažejo bistvo neke ideologije, ki je hotela v dvajsetem stoletju podjarmiti svet in človeka spremeniti v bitje brez srca - v robota in brezčutno orodje za slepo izvrševanje ukazov revolucionarnih diktatorjev. Opis projekta se pričinja z naslednjimi besedami:

„Srhljiva resničnost tega kraja je kot podoba neznane, neodkrite krajine, Hamletove groze pred nečim po smrti. Zmaličena narava in z gmotami odpadkov obkroženi ostanki taborišča smrti kriče o obeh zločinih, krvavem prvem in še hujšem drugem, ki je pod smetmi žrtve še zadnjič ponižal, jih s smetmi izenačil in jim vzel ime ČLOVEK.“

Park spomina naj bi ponazarjal posamezna doživetja na poti trpljenja, ki so morale prehoditi teharske žrtve: Vstopni portal bo znamenje začetka doline gorja v obliki kapelice Kristusovih solza. Ob vstopu v najožje, sveto območje taborišča bodo vrata trpljenja v obliki kapelice Kristusovega bičanja. Osrednji spominski objekt bo znamenje smrti in poveljanja simboliziran v prisposobi Kristusove trnjeve krone, venca trpljenja, zmage in poveljanja. Ta osrednji objekt, ki danes že stoji v vsej svoji veličini, je visok 18,5 metrov in je viden od

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Cuenta N° 7211
	Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 881153

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

Propietario:

Asociación Civil Eslovenia Unida

Redacción y Administración:

RAMON L. FALCON 4158

C1407GSR BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: (54-11) 4636-0841

Telefax: (54-11) 4636-2421

e-mail: esloveniau@impsat1.com.ar

e-mail: debeljak@pinos.com

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katia Cukjati, Gregor Batagelj

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 70; obmejne države Argentine 105 USA dol.; ostale države Amerike 120 USA dol.; ostale države po svetu 130 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

Stavljenje, oblikovanje in tisk:

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.

Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires

Argentina - Tel.: 4307-1044 - Fax: 4307-1953

E-mail: vilko@ciudad.com.ar

daleč. Spominjal bo slovenski narod na najbolj temne dni njegove zgodovine iz sredine 20. stoletja. Spominski prostor se bo iztekel ob znamenju upanja - kapelici Kristusovega vstajenja, ki se bo prevesila v naravno krajino in sprehajalno pot do cerkvice sv. Ane.

Bodoči park spomina Teharje - jezik simbolične umetnosti, naj bi bil kraj spomina in iz zmaličene narave bi se prevesil v oazo človečnosti, ki bo združevala ljudi dobre volje, izkušnje preteklosti in večne modrosti v izraz občutljivosti nove dobe. V parku naj bi bili tako uporabljeni splošni civilizacijski in humanistični pojmi, ki preidejo v religiozno krščansko simboliko.

Projekt celotnega Parka spomina Teharje je zasnovan tako, da bi se izgradil v štirih samostojnih fazah. Šal je do danes, 10 let od dane obljube prve slovenske vlade, zgrajen le prvi del prve faze! Kljub neštetim oviram gradnja le napreduje. Danes pa se je pojavila nova ovira, pa ne s strani komunistične kontinuitete, ampak v osebi dr. Tineta Velikonje, ki je bil sam eden izmed zapornikov in je kar predlagal, naj bi projekt Parka spomina Teharje tako zreducirali, da bi samo še uredili okoličo osrednjega pomnika, naredili simboličen tloris barak in gradnjo zaključili. Ta govori v svojem imenu brez vsakega pooblastila še živih teharskih žrtev! Če se bo njegova ideja realizirala, kar pa je celo zelo verjetno, ker bo to sedanja oblast zgrabila z obema rokama, bo na območju nekdanjega teharskega taborišča nastal popoln zmazek, ki ne bo nikomur več v ponos, še najmanj pa žrtvam teharskega holokavsta.

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI

29. novembra 1999

1 dolar	194,74 SIT tolarjev
1 marka	100,60 SIT tolarjev
100 lir	10,13 SIT tolarjev